

अतिवृष्टीमुळे भूस्खलन होऊन दरड कोसळण्याची घटना घडल्यामुळे मौजे पारमाची, ता. महाड, जि. रायगड गावाचे पुनर्वसन करून नागरी सुविधा पुरविण्यासाठी जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण, जिल्हा रायगड-अलिबाग यांच्याकडून प्राप्त प्रस्तावाच्या अनुषंगाने शासन शुद्धिपत्रक निर्गमित करणेबाबत.

### महाराष्ट्र शासन

#### महसूल व वन विभाग (मदत व पुनर्वसन)

#### शासन शुद्धिपत्रक क्र. दग्रपु-३१२४/३३/प्र. क्र. २४/र-५

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई-४०००३२

दिनांक:- २७ नोव्हेंबर, २०२४

**वाचा:-**

- १) महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र.सीएलएस/१०२५/९३९/प्र.क्र.२३६/र-२, दि. ०१ जानेवारी, १९९६
- २) महसूल व वन विभाग, शासन निर्णय क्र. एफएलडी-२०१९/प्र.क्र.१२९/र-१२, दि. १४ ऑक्टोबर, २०२२
- ३) जिल्हाधिकारी, रायगड-अलिबाग यांचे पत्र क्र.कार्या-१/ब-५/आप.व्यय/पारमाची नासुअंप्रमंजु/२०२४/११२, दि.०८ फेब्रुवारी, २०२४
- ४) जिल्हाधिकारी, रायगड-अलिबाग यांचे पत्र क्र.साशा/कार्या-१/ब-५/आप.व्यय/दग्रपु/पारमाची/२०२४/४६८, दि.११ जुलै, २०२४
- ५) मा.श्री. भरतशेठ गोगावले, विधानसभा सदस्य (महाड- रायगड) यांचे मा.मुख्यमंत्री महोदयांना अग्रेषित दि. ७ ऑगस्ट, २०२४ रोजीचे निवेदन.
- ६) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण, जिल्हाधिकारी, रायगड-अलिबाग यांचे कार्यालय यांचे पत्र क्र.साशा/कार्या-१/ब-५/आप.व्यय/दग्रपु/पारमाची/२०२४/६४२, दि. २७ सप्टेंबर, २०२४

#### प्रस्तावना:

मौजे पारमाची ता. महाड, जि. रायगड गावामध्ये दि. २८ जून, १९९४ रोजी झालेल्या अतिवृष्टीमुळे भूस्खलन होऊन दरड कोसळण्याच्या घटनेमुळे सदर गावातील १३ व्यक्तींना प्राण गमावावा लागला होता. तर, अनेक गुरे ढोरे दरडीखाली गाडली गेली होती. सदर दुर्घटनेमध्ये मौजे पारमाची गावामध्ये मोठ्या प्रमाणात जिवीत व वित्तहानी झाली असल्याने उक्त मौजे पारमाची गावासह मौजे नानेमाची, आंबेशिवथर, कडसरी लिंगाना व कसबे शिवथर या पाच गावांच्या पुनर्वसनाकरीता शासनाच्या संदर्भ क्र. १ मध्ये नमूद दि. १ जानेवारी, १९९६ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये मंजुरी देऊन उक्त गावांच्या पुनर्वसनाकरीता रूपये १०९.८२ लक्ष निधी मंजूर केला होता. त्यापैकी मौजे पारमाची या गावाच्या पुनर्वसनाकरीता मंजूर रूपये ३१.६५ लक्ष निधीपैकी रूपये ४,००,५८७/- इतका निधी भुसंपादनाकरीता खर्च करून उक्त भुसंपादित जागेतील भुखंडांचा ताबा पात्र लाभार्थ्याना देण्यात आला असल्याचे जिल्हाधिकारी, रायगड-अलिबाग यांच्या संदर्भाधिन पत्रामध्ये नमूद केले आहे. परंतु, त्यावेळी तत्कालीन ग्रामस्थांनी उक्त भुसंपादित जागेवर पुनर्वसित होण्याकरीता विरोध दर्शविला होता.

०२. परंतु, दरम्यानच्या कालावधीत मौजे इरशाळवाडी, मौजे तळीये व मौजे माळीण सारख्या अत्यंत दुर्दैवी अशा भूस्खलनाच्या व दरड कोसळण्याच्या घटना घडून न-भरून येणाऱ्या जिवीत व वित्तहानी झाल्या आहेत. त्यामुळे

आजरोजी मौजे पारमाची गावातील ग्रामस्थांनी त्यांचे गाव हे चारही बाजुंनी डोंगरांनी वेढले असल्याकारणाने व त्यांच्या गावातदेखील भूस्खलनामुळे गावातील भिंतींना तसेच, रस्त्यांना भेगा पडण्याच्या घटना ह्या पावसाळ्याच्या काळात वारंवार घडत असल्याने त्यांना देखील भविष्यामध्ये भूस्खलनाचा संभाव्य धोका होऊन जिवीत व वित्तहानी होण्याची शक्यता वर्तवली आहे. त्यामुळे सदर गावच्या ग्रामस्थांनी त्यांच्या गावाचे शासनाने सन १९९६ रोजी भूसंपादित करून वाटप केलेल्या भूखंडाच्या ठिकाणी तथा जागेवर तात्काळ पुनर्वसन करण्याची जिल्हाधिकारी, रायगड-अलिबाग यांच्यामार्फत शासनास विनंती केली आहे. याशिवाय, स्थानिक लोकप्रतिनिधी यांनी देखील संदर्भाधिन पत्रान्वये मौजे पारमाची गावाचे पुनर्वसन करून त्याठिकाणी नागरी सुविधा तात्काळ उपलब्ध करून देण्याची विनंती केली आहे. त्यानुषंगाने, जिल्हाधिकारी, रायगड-अलिबाग तथा जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण यांनी भूवैज्ञानिक सर्वेक्षण विभागाच्या अहवालानुसार तसेच, त्यांच्या कार्यालयाच्या अधिनस्त अधिकारी/कर्मचारी यांच्यामार्फत मौजे पारमाची गावाची प्रत्यक्ष स्थळ पाहणी करून स्थळ पाहणी अंती सदर गावाचे कायमस्वरूपी पुनर्वसन करण्यासंदर्भात निर्णय घेऊन त्याबाबतचा प्रशासकीय मान्यतेचा व निधी वितरणाचा प्रस्ताव शासनाच्या मान्यतेस्तव सादर केला आहे.

०३. अतिवृष्टीमुळे भूस्खलन होऊन दरड कोसळण्याची घटना घडल्यामुळे मौजे पारमाची, ता.महाड, जि. रायगड गावाचे पुनर्वसन करून नागरी सुविधा पुरविण्याबाबतचा अंतिम निर्णय यापुर्वीच शासनाने घेतला असून त्याबाबतचा शासन निर्णय दि. १ जानेवारी, १९९६ रोजी निर्गमित देखील केलेला आहे. त्यामुळे, मौजे पारमाची ता. महाड, जि. रायगड गावाच्या पुनर्वसनासह नागरी सुविधा उपलब्ध करून देण्याच्या अनुषंगाने जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण, जिल्हा रायगड-अलिबाग यांच्या विनंतीनुसार पुनर्वसनाची व नागरी सुविधा पुरविण्याचे कामे तातडीने पुण करण्यास्तव संदर्भ क्र. १ मध्ये नमूद शासन निर्णयामध्ये सुधारणा करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

### शासन शुद्धिपत्रक:

प्रस्तावनेमध्ये नमूद विवेचनास अनुलक्षून जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण, जिल्हा रायगड-अलिबाग यांच्या कार्यालयाकडुन प्राप्त झालेला मौजे पारमाची ता. महाड, जि. रायगड या गावाचे पुनर्वसन करून उक्त पुनर्वसनाच्या ठिकाणी नागरी सुविधा पुरविण्याबाबतच्या खालील प्रस्तावास परि. ३ मधील नमूद अटी तथा शर्तीच्या अधीन राहून सुधारीत प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.

### परिशिष्ट-अ

अ. क्र.	कामाचे नाव मौजे पारमाची, ता. महाड, जि. रायगड गावाच्या पुनर्वसनाकरीता नागरी सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत	अंदाजपत्रकीय रक्कम रु. (लक्ष)
१	मुख्य रस्ता ते पुनर्वसन जोड रस्ता करणे (१५.०० मी. रुंद)	५५.८१८
२	अंतर्गत रस्ता करणे (९.०० मी. रुंद) प्लॉट क्र. १ ते प्लॉट क्र. १०५ पर्यंत	५४.६६८
३	अंतर्गत रस्ता करणे भाग-२ (९.०० मी. रुंद) प्लॉट क्र. १०५ ते प्लॉट क्र. ८८, प्लॉट क्र. ९३ ते प्लॉट क्र. १४६, प्लॉट क्र. १४६ ते गावदेवी मंदिरापर्यंत, प्लॉट क्र. १०५ ते प्लॉट क्र. १३६ पर्यंत	५६.४४८
४	अंतर्गत रस्ता करणे (६.०० मी. रुंद) प्लॉट क्र. १ ते ४२ मधील सर्व रस्ते अंतर्गत रस्ते	७१.७९४
५	अंतर्गत रस्ता करणे (६.०० मी. रुंद) प्लॉट क्र. ४३ ते प्लॉट क्र. ५२, प्लॉट क्र. ७४, प्लॉट क्र. ८० ते प्लॉट क्र. ८१ पर्यंत	८९.०१५
६	अंतर्गत रस्ता करणे भाग-३ (६.०० मी. रुंद) प्लॉट क्र. १२३ ते प्लॉट क्र. १३५, प्लॉट क्रमांक १३६ ते प्लॉट क्र. १५६, प्लॉट क्र. १३६ ते प्लॉट क्र. १४४ प्लॉट क्र. ५२ ते	७५.९९८

	खुला क्षेत्रापर्यंत रस्ता	
७	९ मीटर रुंद अंतर्गत रस्त्याला साकव बांधणे सा. क्र. ०/३००	५५.७४४
८	गटार बांधणे प्लॉट क्र. १ ते प्लॉट क्र. ४२, प्लॉट क्र. ४२ ते प्लॉट क्र. ५२ पर्यंत	९९.९९९
९	गटार बांधणे प्लॉट क्र. ५३ ते प्लॉट क्र. ६३, प्लॉट क्र. ८८ ते प्लॉट क्र. १०८ ते प्लॉट क्र. १०८ ते प्लॉट क्र. १३६ पर्यंत	९९.०७०
१०	गटार बांधणे प्लॉट क्र. १२३ ते प्लॉट क्र. १३५, प्लॉट क्र. १३६ ते प्लॉट क्र. १५६ ते प्लॉट क्र. १३६ पर्यंत ते प्लॉट क्र. १४४ पर्यंत	८४.७२१
११	रस्त्यालगत संरक्षण भिंत बांधणे प्लॉट क्र. ६ ते प्लॉट क्र. २८ पर्यंत	९९.८०६
१२	रस्त्यालगत संरक्षण भिंत बांधणे प्लॉट क्र. २८ ते प्लॉट क्र. ४२ पर्यंत	९९.८७८
१३	रस्त्यालगत संरक्षण भिंत बांधणे प्लॉट क्र. ६३ ते प्लॉट क्र. ५२ पर्यंत	९९.२४१
१४	प्लॉटचे खोदाई व भराई काम करणे, प्लॉट क्र. १ ते प्लॉट क्र. ३३ मधील सर्व भाग	५२.७६१
१५	प्लॉटचे खोदाई व भराई काम करणे, प्लॉट क्र. १२३ ते प्लॉट क्र. १३५, प्लॉट क्र. १५६ ते गावदेवी मंदीरापर्यंतचा सर्व भाग	४७.०४०
१६	बौद्ध विहार इमारत बांधणे	४५.६१८
१७	सभागृह इमारत बांधणे	४५.६१८
१८	व्यायामशाळा इमारत बांधणे	४६.४१८
१९	ग्रामपंचायत कार्यालय इमारत बांधणे	४२.५४५
२०	एसटी थांबा बांधणे	६.९२०
२१	आरसीसी स्मशानभूमी बांधणे	१५.९४५
२२	राजिप शाळा इमारत बांधणे	४९.६७२
२३	राजिप शाळा किंचन शेड, शौचालय, संरक्षण भित बांधणे	३५.९७६
२४	अंगणवाडी इमारत बांधणे	१३.१४७
२५	बाजारपेठ इमारत बांधणे	३४.१८८
२६	सार्वजनिक शौचालय बांधणे	६.३८३
२७	गुरांसाठी हौद बांधणे	२.४२४
२८	मुलांना खेळासाठी मैदान	३१.०४
२९	पारमाची पुनर्वसन ठिकाणी सौरऊर्जा व पथ दिवे बसविणे	३०.००
	एकूण	१५४७.८९५

### परिशिष्ट-ब

अ.क्र.	कामाचे नाव मौजे पारमाची, ता. महाड, जि. रायगड गावाच्या पुनर्वसनाकरीता नागरी सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत	अंदाजपत्रकीय रक्कम रु. (लक्ष)
१	पाणी पुरवठा योजना	७०.५४
२	वीज वाहिनी योजना	२५.५०
	एकूण	९६.०४

## परिशिष्ट-क

मौजे पारमाची, ता. महाड, जि. रायगड गावाच्या पुनर्वसनाकरीता घरकुल बांधून देणे.

अ.क्र.	पुनर्वसनासाठी पात्र कुटुंब संख्या	प्रचलित शासन निर्णयानुसार प्रती घरकुल बांधणीचा खर्च रकम रूपये लाखात	घर बांधणीसाठी आवश्यक निधी रकम रु. लाखात
१	१२४	२,०५,०००/-	२५४.२०

०२. शासनाच्या संदर्भाधिन दि. १४ ऑक्टोबर, २०२२ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये अतिवृष्टीमुळे आलेला पुर, जमीनीचे भूस्खलन किंवा जमीनीला मोठमोठ्या भेगा पडणे किंवा डोंगर खचणे किंवा दरडी कोसळणे इत्यादी कारणांमुळे बाधीत तसेच, आपत्ती प्रवण गावांचे पुनर्वसन करून नागरी सुविधा पुरविण्याबाबत तरतूदी तथा निकष विहीत करण्यात आलेले आहेत.

(अ) त्यानुसार, वर परिशिष्ट-अ व परिशिष्ट-ब मध्ये नमूद नागरी सुविधांच्या कामांकरीता लागणारा

खर्च तथा एकूण निधी रुपये १६ कोटी ४३ लाख ९३ हजार (रुपये १६४३.९३ कोटी) हा उक्त शासन निर्णयामध्ये नमूद "मागणी क्रमांक सी-६, २२४५-नैसर्गिक आपत्तीच्या निवारणासाठी सहाय्य, ०२-पूर, चक्रीवादळे, इत्यादी, १०१, अनुग्रह सहाय्य (९२) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकाव्यतिरिक्त खर्च, (९२) (०४) पुरामुळे बाधीत झालेल्या व्यक्तींच्या पुनर्वसनाकरिता रस्ते, पाणी पुरवठा, शाळा, चावडी विद्युत पुरवठा, नागरी सुविधावरील खर्च (अनिवार्य) (योजनेतर) (२२४५ २२२९) ३१-सहायक अनुदाने (वेतनेतर)" या लेखाशीर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा.

(आ) तर, परिशिष्ट-क मध्ये नमूद मौजे पारमाची येथील १२४ घरांचे घरबांधणीकरीता लागणारा खर्च तथा एकूण निधी रुपये २ कोटी ५४ लाख २० हजार (रुपये २५४.२० लाख ), "मागणी क्रमांक सी-६, २२४५-नैसर्गिक आपत्तीच्या निवारणासाठी सहाय्य, ०२-पूर, चक्रीवादळे, इत्यादी, ११३, घरदुरुस्ती/पुनर्बाधणी यासाठी सहाय्य (९१) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकांनुसार खर्च, (९१) (०१) घरांची दुरुस्ती/ पुनर्बाधणी यासाठी सहाय्य (अनिवार्य) (योजनेतर) (२२४५ ०२७१) ३१-सहायक अनुदाने (वेतनेतर)" या लेखाशीर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा.

### ०३. अटी तथा शर्ती:-

- १) मौजे पारमाची, ता. महाड, जि. रायगड या गावाचे ज्याठिकाणी तथा जागेवर पुनर्वसन करण्यात येणार आहे, त्या जागेचा लेआऊट नियमानुसार असुन नियमानुसारच भूखंडाचे वाटप पात्र लाभार्थ्याना करण्यात आले आहे याची खातरजमा करण्यात यावी. कोणत्याही परिस्थितीत नियमबाबू भूखंडावर पुनर्वसनाची व नागरी सुविधेची कामे करण्यात येऊ नयेत.
- २) सदर मंजुर निधी हा ज्या मंजुर तथा शासन मान्यता प्राप्त कामांसाठी मंजुर करण्यात आला आहे, त्याच कामांसाठी खर्च करण्यात यावा.
- ३) मंजुर कामांव्यतीरिक्त अन्य कामांसाठी खर्च करावयाचा असल्यास त्याकरीता शासनाची पुर्व परवानगी घेण्यात यावी. कोणत्याही परिस्थितीत कार्योत्तर मंजुरीसाठी सदर प्रस्तावाचा विचार केला जाणार नाही. सदर बाब ही वित्तीय अनियमितता समजून संबंधितांविरुद्ध प्रशासकीय कारवाई करण्यास ग्राह्य धरली जाईल.

- ४) कोणत्याही परिस्थितीत मंजुर निधीच्या मर्यादेपेक्षा जास्त खर्च होणार नाही, याची खबरदारी घ्यावी.
- ५) मंजुर निधीच्या विनियोगाबाबत महाराष्ट्र वित्तीय नियमावलीचे तसेच, इतर अन्य वित्तीय नियमांचे काटेकोरपणे पालन करण्यात यावे.
- ६) उर्वरित निधीची मागणी करण्यापुर्वी निधीच्या विनीयोगाबाबतचे उपयोगिता प्रमाणपत्र मंजुर कामांच्या सद्यस्थिती व गुणवत्ता प्रमाणपत्रासह शासनास सादर करण्यात यावे. कामाच्या गुणवत्तेकरीता त्रयस्थ पक्ष म्हणून शासकीय अभियांत्रिकी महाविद्यालयाच्या किंवा आय. आय. टी च्या स्थापत्य शाखेकडून तपासणी करून घेण्यात यावी.
- ७) मंजुर कामांच्या प्रगतीचा मासीक अहवाल शासनास सादर करावा.
- ८) मौजे पारमाची, ता.महाड, जि. रायगड या गावाचे पुनर्वसन करून उक्त पुनर्वसनाच्या ठिकाणी नागरी सुविधा पुरविण्याबाबतची सर्व कामे ही प्रस्तूत शासन निर्णय निर्गमित केल्याच्या दिनांकापासून अठरा महीन्यांच्या कालावधीत पुर्ण करण्यात येऊन सदर कामे पुढील देखभाल व दुरुस्तीसाठी तात्काळ ग्रामपंचायतीच्या मार्फत जिल्हापरिषद, रायगडकडे हस्तांतरीत करण्यात यावीत.
- ९) तथापि, काही अपरिहार्य कारणास्तव किंवा नैसर्गिक आपत्तीमुळे सदर मंजुर कामे विहीत केलेल्या कालावधीतच पुर्ण करणे शक्य होत नसल्यास त्याबाबत उचित कारणमिमांसेसह व स्पष्टिकरणांसह प्रस्ताव शासनाच्या मान्यतेसाठी सादर करण्यात यावा. तथापि, सदर वाढीव कालावधी हा सहा महिन्यांपेक्षा जास्त असणार नाही.
- १०) परंतु, सदर कामांच्या पुर्तेसाठी कोणत्याही परिस्थितीत भविष्यात कसल्याही प्रकारे भाववाढ किंवा सुधारीत प्रशासकीय मान्यता देण्यात येणार नाही.
- ११) पुनर्वसनाच्या व नागरी सुविधेच्या कामांचे जी.आय.एस. मॅर्पिंग करून झालेल्या कामांची छायाचित्रे अक्षांस रेखांशासह गुगल मॅपवर टाकण्यात यावीत.
- १२) संबंधित जिल्हायातील कार्यकारी यंत्रणेने मंजुर कामांना तांत्रिक मान्यता द्यावी.
- १३) वर नमूद सर्व अटी तथा शर्तीचे काटेकोरपणे पालन करण्याची सर्वस्वी जबाबदारी ही जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण ( District Disaster Management Authority) म्हणून जिल्हाधिकारी, जिल्हा रायगड- अलिबाग यांची राहील.
- १४) प्रस्तूत सुधारीत प्रशासकीय मान्यतेस अनुलक्षून निधी वितरणाची कार्यवाही म-११ कार्यासनाने करावी.

०४. सदर शासन शुद्धीपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या [www.maharashtra.gov.in](http://www.maharashtra.gov.in) या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेताक २०२४११२७१४४५५९०११९ असा आहे. सदर शुद्धीपत्रक हे डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(प्रितमकुमार वसंतराव जावळे)  
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.

२. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा. मंत्री ( मदत व पुनर्वसन) यांचे खाजगी सचिव.
४. मा. प्रधान सचिव ( आपत्ती व्यवस्थापन, मदत व पुनर्वसन) यांचे स्वीय सहाय्यक.
५. विभागीय आयुक्त, कोकण विभाग, कोकण भवन, बेलापूर, नवी मुंबई.
६. महालेखापाल १/२ (लेखा व अनुज्ञेयता / लेखा परिक्षण) महाराष्ट्र राज्य, मुंबई/नागपुर (प्रत्येकी ३ प्रती)
७. जिल्हाधिकारी तथा अध्यक्ष, जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण, जिल्हा रायगड-अलिबाग.
८. वित्तीय सल्लागार तथा सहसचिव(म-११), महसूल व वन विभाग (म.व पु.) मंत्रालय, मुंबई यांना निधी वितरणाच्या कार्यवाहीस्तव.
९. सहसचिव (कार्यासन र-५), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१०. उप विभागीय अधिकारी, महाड/ पोलादपूर, जिल्हा रायगड.
११. कोषागार अधिकारी, रायगड.
१२. अवर सचिव/कार्यासन अधिकारी, (ब-१/म-११/पीएसी/पीएसी-१ कार्यासने) महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांना निधी वितरणाच्या कार्यवाहीस्तव.
१३. निवड नस्ती, र-५.